

Editorial:

Quan vam presentar aquesta convocatòria adreçada a la mirada ecopedagògica, ens motivava recuperar un concepte clàssic de la pedagogia sistèmica per reivindicar la integració holística de les clàssiques dimensions que configuren els constructes existencials: la persona, la seva connexió amb els altres i la seva connexió amb l'entorn. En els temps en què vivim i que no cal caracteritzar o descriure, ja que són contínuament objecte d'anàlisi, la fragmentació i el desequilibri entre aquests tres elements bàsics resulta el gran repte a superar en l'educació i el desenvolupament de la persona al llarg de tota la seva vida. Els motius poden ser molts i diversos: les especialitzacions del coneixement acadèmic, que fins ara no havia valorat els enfocaments multidisciplinari, pluridisciplinari i transdisciplinari; els dispositius que medien la nostra relació amb la informació a través de petites pantalles; la quantitat inabordable d'informació que cada dia es transforma; la proximitat de dolor i d'indignació en rebre un bombardeig constant de notícies amenaçadores o carregades de crueltat i injustícia, i el capitalisme i els seus valors individualistes, narcisistes i superficials. El cas és que ens trobem que les persones patim un problema greu de desconexió, de manca d'arrelament i de solitud. No estem parlant de fets sociològics, cosa que ens faria caure, novament, en la fragmentació. Estem parlant de percepcions vivencials complexes, dinàmiques que poden orientar-se en diverses manifestacions, però que, finalment, desencadenen sentiments de manca de sentit existencial i de manca de connexió amb l'univers, i que es manifestarien en les dificultats que tenen tantes i tantes persones de mantenir una actitud de respecte a la natura, als éssers més dèbils, o d'empatia amb la persona que està al nostre costat.

La transcendència d'aquesta problemàtica és enorme, malgrat que pugui semblar un tema perifèric, perquè aquesta problemàtica es reflecteix en la manera en què ens respectem i ens estimem, en la manera en què respectem i tractem els altres, fonamentalment els que són, es comporten i pensen diferent, així com en la manera en què ens relacionem amb el nostre entorn natural i cultural. Tot això mediarà i determinarà decisions, fonamentades en un codi ètic i moral, que s'aplicaran en l'*ethos* de la persona, bé desenvolupant un experiment genètic, bé treballant amb la intel·ligència artificial (IA), plantejant un producte financer nou o tractant el veí de casa.

Cal, doncs, valorar la inclusió de la mirada ecopedagògica en els plans docents, incorporant objectius, pel que fa als resultats d'aprenentatge, que incideixin en l'anàlisi, la reflexió i l'avaluació d'aquestes tres dimensions, és a dir, la persona, la seva connexió amb els altres i la seva connexió amb l'entorn. La convocatòria plantejava aquesta crida i estem satisfetes de poder presentar una sèrie d'articles que presenten recerques ecopedagògiques aplicades en diversos contextos educatius.

Comencem el número amb una recerca aplicada en educació superior, en un grau educatiu en el qual s'ha evidenciat la pertinència i el valor de treballar des de l'enfocament ecopedagògic quan es volen desenvolupar competències per a la ciutadania. Concretament, a les aules de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona, es va aplicar el recurs educatiu per prevenir i lluitar contra la violència identitària *Stories that Move*, valorat des de la Joint Research Centre de la Unió Europea com un exemple de bona praxi en matèria d'innovació en formació de professorat. L'anàlisi de les memòries d'aprenentatge dels estudiants duta a terme va evidenciar com

les tres dimensions ecopedagògiques estaven presents en les seves narratives. L'interès de l'article es troba en la presentació d'aquest recurs i del model de recerca aplicat.

El segon article, també parteix de l'aplicació del recurs *Stories that Move*, però en un context transnacional, ja que es va aplicar a Huai'an (Xina) amb estudiants de llengua espanyola de secundària. És a dir, es va aplicar en un altre nivell educatiu, en una altra cultura absolutament diferent i com a estratègia *content and language integrated learning* (CLIL), d'aprenentatge integrat de continguts i llengües estrangeres. En aquest escenari, també es van poder identificar evidències de l'enfocament ecopedagògic i de les bones valoracions respecte a aquests continguts per part de l'alumnat.

El tercer article presenta els resultats d'una gran recerca extensiva duta a terme a l'Institut Universitari Salesià de Venècia, en la qual s'indagaven les relacions ecopedagògiques dels joves amb el seu entorn. L'article presenta alguns dels resultats generats a l'estudi qualitatiu, en les narratives del qual es pot apreciar la presència d'elements vinculats amb el *self*, la relació amb els altres i la recreació d'un futur entorn. El gran valor de l'article, des de la perspectiva metodològica, es troba en la integració holística i dialògica d'aquestes tres dimensions, cosa que ha generat unes conclusions amb una mirada no analítica, sinó creativa, que aporta una profunda visió dels joves que han participat en l'estudi.

El quart article presenta un estudi de cas fet en un institut escola de Sant Pere de Torelló. Seguint una metodologia qualitativa i sota un paradigma interpretatiu s'ha apostat per l'interaccionisme simbòlic, és a dir, es busca el coneixement d'una realitat a partir de les atribucions de significat generades per la interacció de les persones, amb l'objectiu d'aprofundir en la trobada d'evidències entre la relació d'un tret individual, com la creativitat, i la influència que la relació amb els altres i amb la natura pot tenir en aquesta expressió creativa. Les conclusions de l'experiència empírica novament evidencien el valor de les relacions ecopedagògiques com a factor catalitzador i equilibrador.

Incloem, en aquest volum, un cinquè article, amb un nou exemple de la diversitat d'escenaris on podem apreciar la importància de la mirada ecopedagògica. Estem parlant de la formació en seguretat viària. Una formació que, novament, requereix una acurada atenció al *self* de la persona, l'atenció als altres i al context. La recerca evidencia, amb tots els detalls de la fonamentació i els resultats empírics, la influència d'aquestes tres dimensions en l'actitud de la persona cap a la seguretat viària i en la necessitat de tenir-les en compte quan es tracta de formar en aquest àmbit. En aquest darrer article, la mirada ecopedagògica es mostra més implícitament que en els articles anteriors, però la seva presència és constant al llarg del treball.

Finalment, el darrer article d'aquest volum examina l'augment de l'alumnat amb trastorn de l'espectre autista a les Illes Balears, amb un enfocament en l'escola pública. S'aborda la diagnosi en dones amb TEA, la seva inclusió dins les categories de suport educatiu segons la LOMLOE, les mesures de suport disponibles a les escoles públiques, la prevalença del TEA a l'àmbit escolar i la possible qüestió del sobrediagnòstic. S'identifiquen els professionals involucrats en el suport a aquests estudiants i es proporcionen pautes educatives per millorar el seu procés d'ensenyament-aprenentatge.

Disposem, doncs, d'una sèrie de recerques que mostren com la mirada ecopedagògica està present en tota mena d'entorns d'aprenentatge i pot ser investigada des de diverses aproximacions metodològiques. Desitgem que la lectura sigui una font d'inspiració pels lectors de la REVISTA CATALANA DE PEDAGOGIA.

Assumpta Aneas Álvarez